אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת תט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י' שבט תרע"ב - יפו
נמען: ש"י איש הורוביץ

תשובה קצרה לשאלה על 'היהדות ועתידותיה': כנסת ישראל אינה אומה במובן הרגיל, אלא 'התמצית האידיאלית של האדם' בצורת קיבוץ חברתי. היא מגלה את עצמה בתקופות שונות, לעתים בעצמה ולעתים דרך עמים אחרים. היא שואפת לגילוי כולל בבת אחת, ביצירה היסטורית חדשה, כש'ילכו גוים לאורה'. 'אנו בעלי הנשמות של הים... לא נלך לרעות בשדה אחר'.

עיקרי הדברים

- כנסת ישראל - התמצית האידיאלית של האדם.
- גילוי כולל בעתיד.
- 'הים' האידיאלי - עתידנו.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1], עיה"ק[2] יפו ת"ו[3], י' שבט תרע"ב[4].

אדון נעלה, החכם מר ש"י הורביץ [שמואל יוסף הורוויץ, סופר והוגה, שכתב בביקורת חריפה על היהדות]

בתשובה על שאלתו בדבר היהדות ועתידותיה, הנני להביע בזה את דעתי, הנקלטת מהופעת כל מה שלמדתי וחשבתי בענין זה: כנסת ישראל איננה אומה כפי המובן הרגיל אלא התמצית האידיאלית של האדם, [תמצית האידיאל האנושי] המופעה בתור קיבוץ חברתי ממולא בכל תכסיסיו, [בכל סדריו] שנקרא "לאם" בדרך-השאלה, ["לאום" בהשאלה] מפני שכל הקיבוצים המיוחדים שבבני-אדם נקראים כן. את הופעותיה המרובות מגלה הוא בתקופות שונות בגוונים שונים. יש מהן שהיא מגלה אותן ע"י[5] עצמה, ויש מהן שגילויה יוצא אל הפועל ע"י חלקים אחרים של האנושיות - ע"י גרמתה. [בעקיפין, בגרמתה] והיא שואפת תמיד להתעלות למדרגה עליונה זו של רוחב-נשמה, שלא תצטרך עוד לפזר את כחותיה, בהופעות מפורדות פעם אחר פעם ומקום זולת מקום כי-אם שכולם יתגלו בתוכה בהופעה ברורה ובולטת בבת אחת, בצורה של יצירת היסטוריה חדשה. אז "ילכו גוים לאורה ומלכים לנגה זרחה" [על פי ישעיהו ס, ג] "ולה יקרא שם חדש אשר פי ד' יקבנו". [על פי ישעיהו סב, ב] וכך אומרת היא האגדה החודרת: "עתידין כל הנביאים כולם אומרים שירה בקול אחד [על פי מדרש חז"ל; הפסוק: ישעיהו נב, ח] שנאמר: קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו, כי עין בעין יראו בשוב ד' ציון". ובשביל העתיד אידיאל-האידיאלים הזה המובטח לכנסת-ישראל, שהוא צפוי בבירור לכל החיים חיי האומה ברוח ובפועל הננו מחזיקים את מעמד עמדתנו.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עיה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5 ע"י - על ידי

ואנו, בעלי הנשמות של "הים הגדול שכל הנחלים הולכים אליו", [על פי קהלת א, ז] לא נלך לרעות בשדה-אחר, למצא שם מי תמציות ומי בצעים; [מים דלוחים של ביצות] הים האידיאלי הוא עתידנו, וכן אמר משה איש האלהים בתפילתו: "שבענו בבוקר חסדך, [תהלים צ, יד-טז] ונרננה ונשמחה בכל ימינו. שמחנו כימות עניתנו, שנות ראינו רעה יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם".

ברגשי כבוד לכל המחזיקים בדגל ישראל,

אברהם יצחק הכהן קוק

הדברים האמורים לעיל משמשים בתור תשובה למכתבו של ה' ש"י איש-הורוויץ אלי בשאלה על דעתי בדבר היהדות ועתידותיה. הנ"ל[6]

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳